

Ziua Internațională împotriva abuzului și traficului ilicit de droguri

- 26 iunie 2024

Consumul drogurilor este o problemă complexă care afectează milioane de oameni din întreaga lume. Mulți oameni care consumă droguri se confruntă cu stigmatizarea și discriminarea, care le pot dăuna și mai mult sănătății fizice și mintale și îi pot împiedica să acceseze ajutorul de care au nevoie. Oficiul Națiunilor Unite pentru Droguri și Crimă recunoaște importanța adoptării unei abordări centrate pe oameni a politicilor privind drogurile, cu accent pe drepturile omului, compasiunea și practicile bazate pe dovezi.

Ziua Internațională de Luptă împotriva Abuzului și Traficului Ilicit de Droguri este

marcată în fiecare an la 26 iunie, dată stabilită de Adunarea Generală a ONU, prin Rezoluția 42/112 din 7 decembrie 1987 cu scopul de a contribui la creșterea gradului de conștientizare al populației cu privire la problema majoră pe care o reprezintă abuzul și traficul ilicit de droguri pentru sănătate.

Ziua internațională împotriva abuzului și traficului ilicit de droguri este marcată la 26 iunie în fiecare an, pentru a consolida acțiunea și cooperarea în atingerea obiectivului unei lumi fără consum de droguri.

Scopul campaniei de Ziua Internațională împotriva abuzului și traficului ilicit de droguri din acest an este de a crește gradul de conștientizare cu privire la importanța abordării persoanelor care consumă droguri cu respect și empatie, oferind pentru toți servicii bazate pe dovezi, alternative la pedeapsă, acordând prioritate prevenirii. Campania își propune să combată stigmatizarea și discriminarea împotriva persoanelor care consumă droguri și a normelor inegale de gen prin promovarea atitudinii respectuoase și fără judecăți.

Tema pentru Ziua Internațională împotriva abuzului și traficului ilicit de droguri 2024 este: "Evidențele sunt clare: investiți în prevenție".

De la indivizi care se luptă cu tulburări legate de consumul de substanțe până la comunități care se confruntă cu consecințele traficului de droguri și ale crimei organizate, impactul drogurilor este de anvergură și complex. Esențial pentru abordarea acestei provocări este imperativul de a adopta o abordare bazată pe dovezi științifice care să prioritizeze prevenirea și tratamentul.

Campania de anul acesta de Ziua Internațională împotriva abuzului și traficului ilicit de droguri recunoaște că politicile eficiente privind drogurile trebuie să aibă rădăcini în știință, cercetare, respect deplin pentru drepturile omului, compasiune și o înțelegere profundă a implicațiilor sociale, economice și de sănătate ale consumului de droguri.

Împreună, să ne intensificăm eforturile de a combate problema globală a drogurilor, ghidați de principiile științei, compasiunii și solidarității. Prin acțiune colectivă și angajamentul față de soluții bazate pe dovezi, putem crea o lume în care indivizii sunt împuterniciți să ducă o viață sănătoasă și împlinită.

Ziua Internațională împotriva abuzului și traficului ilicit de droguri de anul acesta face apel la:

- Creșterea gradului de conștientizare: creșterea înțelegerii eficacității și rentabilității strategiilor de prevenire bazate pe dovezi, subliniind impactul acestora asupra atenuării daunelor consumului de droguri.
- Încurajarea investițiilor: încurajați investiții mai mari de către guverne în eforturile de prevenire, subliniind beneficiile pe termen lung ale intervenției și prevenirii timpurii.
- Împuternicirea comunităților: dotarea comunităților cu instrumente și resurse pentru a implementa inițiative de prevenire bazate pe dovezi, încurajând reziliența împotriva consumului de droguri și promovând soluții conduse de comunitate.
- Facilitarea dialogului și colaborarea: promovarea dialogului și colaborarea între părțile interesate pentru a îmbunătăți practicile și politicile de prevenire bazate pe dovezi, încurajând un mediu de sprijin pentru schimbul de cunoștințe și inovare.
- Promovarea elaborării politicilor bazate pe dovezi: pledarea pentru elaborarea politicilor bazate pe dovezi la nivel național și internațional, asigurarea că politicile privind medicamentele sunt fundamentate pe cercetarea științifică și bazate pe cele mai bune practici.
- Implicarea comunităților: creșterea gradului de conștientizare cu privire la importanța angajamentului comunității și a participării la proiectarea și implementarea programelor eficiente de prevenire a consumului de droguri, împuternicirea comunităților în asumarea eforturilor de prevenire.
- Împuternicirea tinerilor: Oferirea tinerilor cunoștințelor, abilităților și resurselor pentru a deveni factori ai schimbării în comunități, susținând inițiative de prevenire a consumului de droguri.
- Promovarea cooperării internaționale: încurajarea cooperării și colaborării internaționale între guverne, organizații și comunități pentru a dezvolta și implementa strategii bazate pe dovezi pentru combaterea traficului de droguri și a crimei organizate, recunoscând situația globală a problemei drogurilor și necesitatea unei acțiuni coordonate.

Consumul de droguri continuă să fie ridicat la nivel mondial. În 2021, 1 din 17 persoane cu vârsta cuprinsă între 15 și 64 de ani din lume a consumat un drog în ultimele 12 luni. Numărul estimat de utilizatori a crescut de la 240 milioane în 2011 la 296 milioane în 2021 (5,8% din populația globală cu vârsta cuprinsă între 15 și 64 de ani). Aceasta este o creștere de 23%, parțial din cauza creșterii populației. Cannabisul continuă să fie cel mai folosit drog, cu aproximativ 219 milioane de consumatori (4,3% din populația adultă globală) în 2021. Se estimează că în 2021, 36 de milioane de oameni au consumat amfetamine, 22 de milioane au consumat cocaină și 20 de milioane au folosit substanțe de tip „ecstasy” în ultimul an.

Anul 2023 marchează punctul de mijloc al activității pentru atingerea Obiectivelor de Dezvoltare Durabilă (ODD). Fenomenul drogurilor la nivel mondial continuă să provoace atât implementarea obiectivelor ODD, cât și eforturile de promovare a păcii, securității și drepturilor omului.

Zeci de milioane de oameni din întreaga lume suferă din cauza afecțiunilor cauzate de consumul de droguri. Adicția este o condiție medicală care afectează creierul și schimbă comportamentul. Persoanele care suferă de dependență de droguri au adesea una sau chiar mai multe probleme de sănătate asociate, precum afecțiuni pulmonare, cardiace, accidente vasculare cerebrale, cancere sau afecțiuni mintale (anxietate, depresie, etc). Consumul de droguri poate să crească riscul de contractare a unor boli infecțioase, precum HIV, hepatită B și hepatită C în situația în care drogurile sunt administrate folosind aceeași seringă și să determine adoptarea unor comportamente la risc (ex: act sexual neprotejat). Consumul de droguri ilicite influențează capacitatea de conducere auto pe drumurile publice fapt ce crește riscul accidentelor produse de persoane care folosesc aceste substanțe. Consumul de droguri se asociază cu violența domestică, ce poate îmbrăca diferite aspecte: agresiune fizică, agresivitate verbală și psihologică, abuz sexual, constrângere economică, toate acestea putându-se manifesta atât în familie cât și în relația cu alte persoane.

Abordarea terapeutică a adicției reprezintă o provocare, deoarece implică echipe multidisciplinare care să ia în considerare atât afecțiunile existente, consecințele acestora pe termen lung cât și susținerea în timp a rezultatelor pozitive obținute. Persoanele afectate de adicție întâmpină probleme în ceea ce privește oprirea sau controlul consumului de droguri, chiar dacă știu că acestea sunt dăunătoare. Depășirea dependenței nu este o simplă încercare de a rezista tentației sau o chestiune de voință, recuperarea implicând tratament medicamentos pentru a depăși nevoia de a consuma drogul și sevrăjul, dar și alte forme de terapie. Chiar dacă necesită măsuri complexe, recuperarea rămâne posibilă.

Pe termen lung trebuie avute în vedere atât prevenirea recăderii și reducerea riscurilor asociate consumului de droguri cât și menținerea motivației privind reintegrarea socială a persoanei afectate de consumul de droguri, prin asigurarea de activități de educație, recreere-socializare, consiliere, dezvoltare a deprinderilor de viață independentă și orientare profesională.

Programele de prevenire a consumului de droguri sunt eficiente atunci când răspund nevoilor unei comunități, implică toate sectoarele relevante și se bazează pe dovezi științifice; programele eficiente ar trebui să includă, de asemenea, componente puternice de monitorizare și evaluare. Astfel de programe sunt, de asemenea, rentabile.

Prevenirea consumului de substanțe vizează stoparea sau amânarea consumului de droguri psihoactive. De asemenea, poate contribui la evitarea apariției tulburărilor asociate consumului de droguri în cazul persoanelor care au început să consume substanțe. Din punct de vedere istoric însă, nu toate abordările utilizate în domeniu s-au dovedit eficiente, iar interesul pentru identificarea și aplicarea programelor de prevenire bazate pe dovezi a crescut. În prezent, realizarea acestui obiectiv este susținută prin crearea de registre ale programelor de prevenire, prin inițiative de formare și prin elaborarea de standarde de

calitate. Curriculumul european de prevenire este conceput pentru a îmbunătăți eficacitatea generală a eforturilor de prevenire. Peste 25 de state membre ale UE și țări vecine au în prezent formatori naționali în cadrul Curriculumului european de prevenire.

Drogurile reprezintă un fenomen social și sanitar complex, care afectează milioane de persoane din UE. Drogurile ilicite pot avea consecințe negative enorme, nu numai pentru persoanele care le consumă, ci și pentru familiile și comunitățile lor.

Consumul de droguri generează costuri enorme și prejudicii pentru sănătatea și siguranța publică, mediu și productivitatea muncii. De asemenea, acesta aduce cu sine amenințări la adresa securității legate de violență, criminalitate și corupție.

Piața drogurilor ilicite este una dintre principalele surse de venit pentru grupurile infracționale organizate din Uniunea Europeană și se ridică la o valoare anuală estimată a vânzărilor cu amănuntul de cel puțin 30 de miliarde EUR.

În UE, la fel ca în multe țări din întreaga lume, traficul de droguri afectează, de asemenea, stabilitatea și guvernarea la nivel național.

UE și statele sale membre au luat o serie de măsuri strategice și operaționale pentru a reduce oferta și cererea de droguri în Europa. Acestea coordonează măsurile respective prin intermediul strategiei UE în materie de droguri.

Noua strategie pentru perioada 2021-2025 stabilește cadrul politic și prioritățile politicii UE în materie de droguri și completează politicile naționale. Obiectivul său principal este de a asigura un nivel ridicat de protecție a sănătății, stabilitate și securitate socială, precum și de a contribui la sensibilizarea publicului.

Strategia în materie de droguri se axează pe trei domenii principale de politică:

- reducerea ofertei de droguri;
- reducerea cererii de droguri;
- abordarea consecințelor negative asociate consumului de droguri.

La 18 octombrie 2023, Comisia Europeană a propus o nouă foaie de parcurs a UE pentru a intensifica lupta împotriva traficului de droguri și a rețelelor criminale.

Oamenii raportează că consumă droguri dintr-o mare varietate de motive. Unii oameni folosesc droguri pentru a simți efecte plăcute, stimulatoare sau relaxante. Alții care suferă de anxietate, stres, depresie sau durere pot folosi medicamente pentru a încerca să se simtă mai bine. Unii oameni folosesc droguri pentru a încerca să-și îmbunătățească concentrarea la școală sau la serviciu sau abilitățile lor în sport. Mulți oameni – în special tinerii – consumă droguri din curiozitate și din cauza presiunii sociale. Vârsta la care oamenii încep să consume droguri – și dacă continuă sau nu – depinde de mulți factori individuali și societali diferiți de-a lungul vieții unei persoane. Citiți mai multe despre factorii de risc și de protecție care influențează dacă oamenii consumă droguri sau dezvoltă tulburări legate de consumul de substanțe.

Unii oameni care consumă droguri continuă să dezvolte tulburări legate de consumul de substanțe sau să experimenteze alte vătămări. Cu toate acestea, strategiile de prevenire

bazate pe dovezi pot ajuta oamenii să evite consumul de substanțe, tulburările legate de consumul de substanțe și problemele conexe de sănătate și siguranță.

Factorii care pot influența probabilitatea unei persoane de a consuma droguri, de a utiliza abuziv sau de a dezvolta o tulburare de consum de substanțe includ:

Factori individuali

- Vârsta la inițierea consumului de substanțe: consumul de droguri la o vârstă fragedă poate influența dezvoltarea creierului și comportamentul în moduri care cresc probabilitatea de a continua consumul de alte droguri și de a dezvolta o tulburare de consum de substanțe.
- Genetică: Factorii biologici moșteniți pot juca un rol semnificativ în probabilitatea unei persoane de a utiliza substanțe și de a dezvolta o tulburare de consum de substanțe.
- Probleme de sănătate mintală: persoanele cu boli mintale, cum ar fi depresia, anxietatea, și multe alte afecțiuni psihiatrice au mai multe șanse să consume substanțe și să dezvolte tulburări legate de consumul de substanțe.
- Sexul biologic: factorii legați de sexul biologic - cum ar fi diferitele structuri și funcții ale creierului, compoziția țesuturilor, funcțiile endocrine și metabolice la bărbați și femei - pot influența modul în care o persoană răspunde la medicamente. Femeile consumă droguri mai puțin frecvent și în cantități mai mici decât bărbații, dar pot experimenta efectele mai puternic, iar consumul de substanțe la femei tinde să devină dependență mai repede decât la bărbați.
- Personalitate: Caracteristicile individuale, cum ar fi asumarea de riscuri, căutarea senzațiilor, agresivitatea sau răspunsurile intense la stresul cronic pot influența probabilitatea de a folosi substanțe și de a dezvolta o tulburare de consum de substanțe.
- Tipuri și modele specifice de consum de droguri: Utilizarea anumitor medicamente, cum ar fi opioidele, nicotina și metamfetamina este asociată cu o probabilitate mai mare de a dezvolta o tulburare de consum de substanțe.

Factori familiali

- Relații de familie: Cercetările arată că creșterea într-un mediu familial asociat cu experiențele adverse din copilărie, cum ar fi traume, abuz și neglijare, poate avea un impact asupra probabilității unei persoane de a consuma probleme de droguri și de a dezvolta tulburări de consum de substanțe mai târziu în viață.
- Consumul de substanțe și atitudinile părinților: dacă părinții folosesc droguri sau alcool și nivelul lor de permisivitate sau acceptare a consumului de substanțe influențează probabilitatea ca un copil sau adolescent să consume substanțe.

Factori comunitari

- Școala: studiile arată că anumite aspecte ale mediului școlar - cum ar fi cât de des alți elevi consumă droguri și modul în care elevii se simt conectați cu colegii lor - pot influența dacă elevii folosesc sau evită substanțele.

- **Semenii:** Faptul că colegii unei persoane consumă droguri sau dezaproba consumul de substanțe are o influență majoră asupra faptului că acel individ va consuma substanțe, în special în perioada tinereții.
- **Locul de trai:** cercetările arată că locuirea într-un cartier cu niveluri ridicate de sărăcie sau violență este asociată cu o probabilitate mai mare de a folosi substanțe. Relațiile și mediile pozitive ale comunității au fost asociate cu un consum mai mic de substanțe și cu o progresie mai mică de la consumul de substanțe la tulburări legate de consumul de substanțe..

Factori structurali

- **Social:** Stigmatul și discriminarea pe bază de rasă, etnie, sex sau alți factori pot provoca stres cronic care face pe cineva mai vulnerabil la consumul de substanțe și la dezvoltarea tulburărilor legate de consumul de substanțe.
- **Economic:** Creșterea într-o gospodărie sau un cartier cu resurse mai reduse poate afecta dezvoltarea creierului copiilor în moduri care îi pot face mai vulnerabili la viitoarele tulburări legate de consumul de substanțe. Nesiguranța locuinței și accesul limitat la educație și locuri de muncă sunt, de asemenea, asociate cu tulburările legate de consumul de substanțe.
- **Legi și cultură:** Accesul la substanțe, precum și legile, politicile, cultura, normele și atitudinile legate de utilizarea lor într-o societate pot influența dacă un individ utilizează substanțe și se confruntă cu probleme de sănătate legate, inclusiv tulburări legate de consumul de substanțe.

Programele de prevenire bazate pe dovezi sunt concepute pentru a preveni consumul de substanțe și rezultatele negative aferente. Cele mai multe strategii sunt concepute pentru a fi puse în aplicare în comunități, pentru anumite grupuri de vârstă și pentru anumite populații. Programele de prevenire pot viza:

- Reducerea factorilor de risc și sporirea factorilor de protecție.
- Susținerea oamenilor să evite sau să întârzie debutul consumului de droguri.
- Stoparea consumului de substanțe să progreseze în consumul de substanțe cu risc mai mare sau într-o tulburare de consum de substanțe.
- Reducerea daunelor legate de consumul și abuzul de substanțe, cum ar fi rănilor sau infecțiile.

Programele de prevenire pot fi clasificate ca universale (abordări largi pentru public sau pentru toată lumea într-un anumit cadru); selectate (pentru indivizi sau grupuri cu un factor de risc cunoscut pentru tulburările legate de consumul de substanțe) sau indicat (pentru indivizii cu comportamente care indică că pot fi expuși riscului de tulburări de consum de substanțe).

Programele de prevenire sunt concepute pentru a satisface nevoile oamenilor în anumite etape ale vieții - perioada prenatală, copilăria timpurie, adolescența sau vârsta adultă - și în situații specifice, cum ar fi familiile, cabinetele medicale și comunitățile.

- Programele bazate pe familie ajută părinții și alți îngrijitori să acceseze resurse și abilități asociate cu rezultate mai bune privind consumul de substanțe la copii.

- Programele din școală îi ajută pe elevi să dezvolte abilități sociale, emoționale, cognitive și de refuz de substanțe și să ofere informații exacte despre droguri.
- Programele comunitare implică organizațiile comunitare și liderii să identifice și să abordeze factorii de risc la nivel local pentru consumul de substanțe și să faciliteze modalități de a reduce impactul acestora.
- Programele specifice populației ajută grupurile de persoane cu circumstanțe sau caracteristici comune - cum ar fi statutul de locuință, identitatea etnică și rasială, sexul și genul sau locația geografică - să depășească provocările unice și să amplifice punctele forte unice care pot afecta rezultatele consumului de substanțe.
- Strategiile de prevenire în mediile de îngrijire a sănătății îi ajută pe clinicieni să determine dacă pacienții pot fi expuși riscului de tulburări legate de consumul de substanțe și îi conectează la îngrijire și la alte servicii
- Programele pot fi, de asemenea, adaptate la locurile de muncă.

În Republica Moldova prin Hotărârea Guvernului nr. 233 din 10.04.2020 a fost aprobată Strategia națională antidrog pentru anii 2020-2027. Prezenta Strategie își propune o abordare multidiscplinară și echilibrată a problemelor ce țin de consumul de droguri, bazată pe o cooperare interdepartamentală, interdisciplinară și intersectorială de toate nivelurile, valorificând învățămintele desprinse din punerea în aplicare a strategiilor și planurilor de acțiuni anterioare și având drept fundament trei domenii strategice generale ale politicii moderne în domeniul drogurilor, care se completează reciproc:

1) reducerea cererii de droguri (prevenirea primară a consumului de droguri, tratamentul, reabilitarea și resocializarea consumatorilor de droguri);

2) reducerea riscurilor condiționate de consum de droguri (proiecte și programe de reducere a riscurilor prin educația pentru sănătate, informații despre riscurile consumului de droguri, schimb de seringi, tratamentul de substituție, testarea la HIV, screening-ul infecțiilor cu transmitere sexuală, consiliere psihologică);

3) reducerea ofertei de droguri (exercitarea controlului asupra circulației legale a drogurilor și combaterea traficului și distribuirii ilicite de droguri).

În Republica Moldova incidența prin narcomanie a constituit în anul 2022 – 39,6 la 100000 locuitori, în 2021 – 26,3 la 100000 locuitori. În anul 2002 au fost înregistrate în total de 13161 persoane care au consumat droguri , respectiv în anul 2021 – 12289 persoane consumatoare de droguri.